

"בראי המחקר", גיליון מספר 4 (II- 2016)

אוריינות - הקסם של הטקסט הכתוב

מערכת כתב העת "בראי המחקר"

מנהל המערכת : סעיד ענבוס

עורכת ראשית : שלומית סדרס-ליבוביץ

עורך משנה : בנימין ווניקוב

עורכת לשונית : אלישבע מאי

מידען : בנימין ווניקוב

חברי המערכת : חגית גלברג, שרה פנחסי, חיים פוזנר והילה לפיד

הפקה : החברה למתנ"סים, מרכזים קהילתיים בישראל בע"מ (חל"צ)

דבר המערכת

בהמשך ל"שבוע הספר העברי", הגיליון הנוכחי מהווה הזדמנות ייחודית להתוודע לתרומה ההיסטורית של הטקסט הכתוב לפיתוח התודעה הרגשית והקוגניטיבית של פרטים, חברות ותרבויות שונות. הטקסט הכתוב מבסס את החשיבות של חינוך לשוני והוא נתפס כחינוכי לעצם קיומה של חברה ולהמשכיותה. החינוך הלשוני בעברית נועד לחזק את תפקידה של השפה העברית כמעצבת מכנה משותף תרבותי תוך כדי טיפוח התשתית הלשונית-תרבותית של הלומדים ופיתוח רגישות לשונית-תרבותית, אשר תיצור את הבסיס להמשך עיצוב התרבות הישראלית.

הטקסט הכתוב מהווה בסיס להתפתחות אישית ולכן מחקרים מצביעים על כך, שעולם המושגים של קוראים הוא רחב יותר; הם בעלי יכולת גבוהה של המשגה; בעלי יכולת קוגניטיבית גבוהה; יכולת לחוות חוויה עמוקה ורגשית; ויכולת טובה יותר להיות עם עצמם ולתקשר עם אחרים. לפיכך, הרגלי קריאה קבועים תורמים רבות להעמקת הכישורים האורייניים ולהעשרת אוצר המילים של הקוראים, לבניית ידע עולם, לפיתוח עניין, סקרנות, דמיון וביקורתיות.

מחקרים העוסקים בהשפעת קריאת ספרים על התפתחותו של הילד הצעיר מראים כי קריאת ספרים תורמת להתפתחותו הקוגניטיבית, החברתית, הנפשית והלשונית של הילד, ויש לה ערך רגשי, חינוכי ואף לימודי. מחקרים שנערכו בשני העשורים האחרונים מלמדים, כי פיתוח הנעה לקריאה מהווה גורם חיוני לקריאה מוצלחת. תלמידים שנהנים מקריאה וקוראים את הספרים שמעניינים אותם, מתוך אינטרס אישי, הם בעלי הנעה פנימית לקריאה, המשפיעה באופן חיובי על תדירות הקריאה ורמתה.

המהפכה הדיגיטלית שינתה את הקשר של הקורא עם הטקסט והיא תרמה להתפתחות של דגם קריאה חדש. הטקסט המקוון הפך למשימה מאתגרת המזמנת מגוון משמעויות הניתנות להשגה באמצעות קריאת היפר-טקסט. יחד עם זאת, חוקרים סבורים שהטקסט המקוון (להבדיל מהכתוב) מזמן הסחה ופגיעה בתשומת הלב של הלומד, והקריאה בו הופכת להיות מפוצלת ובלתי רציפה.

המחלקה להתחנכות ולמידה פועלת בשדה החינוכי מתוך הבנה מקצועית של תחושת מחויבות לשילוב תרבותי – חברתי וחינוכי של עולים וילדי העולים בקהילה ובחברה. החינוך הלשוני במרכזי הלמידה מבקש להקנות באופן שיטתי את הידע והמיומנויות הלשוניות הנדרשים לעיסוק בטקסטים מסוגים שונים, כתובים ודבורים, לשם למידה, תקשורת ושילוב בקהילה. יחד עם זאת, ההוראה של המורים מעוגנת גם בתפיסה הרואה בטקסטים ספרותיים ותרבותיים, ובטקסטים מן המקורות היהודיים, כחלק מהחינוך חברתי-ערכי עם זיקה למורשת הישראלית.

קריאה מהנה
שלומית סדרס-ליבוביץ